

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
Noreg

Oslo, 30.03.2016

Høyrings svar: Rammeplanar for grunnskolelærarutdanningane

Studentmållaget i Oslo viser til brev av 22. desember 2015, og leverer med dette inn sitt høyrings svar i samband med høyringa om rammeplanendringane.

Høyrings svaret ligg ved dette brevet.

Beste helsing
Studentmållaget i Oslo

Karl Peder Mork
leiar

Høyringsvar om forslag til endringar i rammeplanane for GLU 1. - 7. trinn og 5. - 10. trinn

Studentmållaget i Oslo (SmiO) er eit lokallag i Norsk Målungdom og Noregs Mållag. Vi organiserer nynorskglade studentar ved alle utdanningsinstitusjonane i Oslo. Fleire av medlemene våre er lærarstudentar. I vårt høyringsvar ønskjer vi å fremje grunnskolelærarstudentane sitt perspektiv. Med bakgrunn i vår medlemsmasse og vårt unike innsyn i grunnskolelærarutdanningane, er vi overraska over at vi ikkje er ført opp som høyringsinstans. Vi vel likevel å komma med våre innspel.

I tråd med departementets ønske, kjem vi med innspela paragrafvis.

Rammeplanen for GLU 1. - 7. trinn

§ 3 Innhald og struktur

SmiO stør opninga for å ta deler av praksisen i barnehage som eit ledd i overgangen mellom barnehage og skole. Det må vera eit mål at ogso barn i barnehagen får formidla nynorsk litteratur i forskjellige former. Praksisplanen må derfor innehalde og leggje til rette for formidling av nynorsk for små barn.

Vi veit at barn tileignar seg språk godt i tidleg alder. Tidleg språkstimulans gir ikkje berre kognitive fordelar, men kan ogso bidra til betre haldningar til språkmangfaldet i Noreg. Barn er fritatte frå dei sosiale produserte fordomane mot særleg nynorsk og samisk. Viss barna møter desse språka, til dømes i forteljingar, rim og reglar, vil dei vera betre rusta når dei møter språkopplæringa seinare i skoleløpet.

Rammeplanen for GLU 5. - 10. trinn

§ 3 Struktur og innhald

I dag kan studentar velja ein fagkombinasjon som gjer at dei fullfører utdanningsløpet utan formell opplæring i norsk språk – korkje nynorsk eller bokmål. Studentar som vantar kompetanse i begge dei norske skriftspråka har ikkje dei same føresetnadene for å gi elevane undervisning på det språket dei i følge opplæringslova og vedtak i skolekrinsen har krav på. Dette strir i so fall med det som i Kunnskapsløftet er ein grunnleggjande ferdigheit: Å skrive i alle fag. Denne setninga gjer alle fag til språkfag og dimed alle lærarar til språklærarar.

For å sikre at alle lærarar kan vera språklærarar, og føler seg komfortable i begge skriftspråka, må utdanningsinstitusjonane vera pålagte å gi studentane eit fullgodt språkopplæringstilbod. Særleg dei som ikkje vel norsk i sin fagkombinasjon. Dette krev at ein innfører eit tverrfagleg og obligatorisk emne i språkopplæring og språkformidling.

Det kan løysast på to måtar.

- (1) Det innførast eit sjølvstendig fag med eigen fagkode og fagplan. Faget må vera stort nok til å gi studentane tilfredsstillande kompetanse i skriftleg norsk.
- (2) Språkformidlingsfaget kjem inn som ein modul i ei fag som allereie er eit tverrfagleg og

obligatorisk emne, til dømes i profesjonsfaget. Dette opnar for at faget går over fleire semester og dermed gir studentane betre tid til å utvikle språkleg kompetanse og sjølvkjensle.

Felles for begge rammeplanane

§ 2 Læringsutbyte

Det må presiserast at kandidaten skal ha kompetanse i både nynorsk og bokmål. Derfor må rammeplanen innehalde eit eige punkt om dette. I dag finst følgjande formulering, under overskrifta «Generell kompetanse»:

(Kandidaten) - behersker norsk muntlig, skriftlig bokmål og nynorsk, kan kommunisere om faglige spørsmål i og utenfor skolen og bruke språket på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng

SmiO ønskjer at denne punktet konkretiserast til å tydelegare spesifisere språket som reiskap i undervisninga. Formuleringa bør derfor innehalde at kandidaten kan *undervise* på både nynorsk og bokmål.

§ 5 Nasjonale deksamemar

Kunnskapsdepartementet gjennomfører eit pilotprosjekt med nasjonale deksamemar i matematikk. Føremålet med dette er mellom anna å gi nyttig informasjon om studentanes kunnskapsnivå og bidra til å auke tilliten til utdanningane i samfunnet. Resultata til no bidrar til å kartleggje det nasjonale nivået og korleis utdanningsinstitusjonane kan utvikle utdanningane vidare.

Studentmållaget i Oslo meiner at det må innførast slike nasjonale deksamemar i norsk ogso. Resultatet frå deksamemenen må førast på vitnemålet til kandidaten.

Norsk er eit basisfag. Det bør vera eit mål at skolen, som framtidig arbeidsplass for studentane, kan forvente eit visst nivå i basisfaga, uavhengig av kva utdanningsinstitusjon den nyutdanna læraren kjem frå. Nasjonale deksamemar vil sikre lik vurdering av kandidatane. Det at oppgåvene er nasjonale forpliktar utdanningsinstitusjonane til å gi best mogleg undervisning i dei aktuelle faga. Det tener studentane på.

§ 6 Fritaksbestemmingar

Ingen lærar skal ha vore fritatt frå prøve i éi av målformene. Fritak frå ei målform vil i praksis seia å gi utdanningskompetanse til nokon som ikkje har fullført heile utdanninga si. Det gir alvorlege konsekvensar for kvaliteten på undervisninga i skolen. Dette gjeld uavhengig av kva klassetrinn ein underviser eller kva grunnskolelærerutdanning ein følgjer.

Det står i dei ulike lovene og forskriftene for skolen at elevane skal ha hovud- og sidemålsundervisning, og har krav på undervisning på sitt eige hovudmål. I tillegg skal dei møte både nynorsk og bokmål på barnetrinnet, uavhengig av kva språk elevane har som hovudmål. Fritak frå prøve i éi av målformene gjer at lærarane ikkje har formell kompetanse i både nynorsk og bokmål. Dermed er dei ute av stand til å undervise elevane i sidemålet deira. Lærarens oppgåve er å

gi elevane den undervisninga elevane har krav på.

Som lærar i grunnskolen bør ein vera skikka til å ta seg jobb i heile landet. I Noreg varierer opplæringsspråket mellom skolekrinsane. Opplæring på elevane sitt hovudmål er ein rett for elevane og ei plikt for lærarane. Å gå ut av ein grunnskolelærerutdanning utan å kunne bruke nynorsk som undervisningsspråk vil avgrense moglegheitene for jobb i heile landet.

Fritak frå undervisning i eitt av dei nasjonale skriftspråka er uforeinleg med nasjonalt vedtatt språkpolitikk. Stortingsmeldinga Mål og mening slår fast at nynorsk og bokmål skal vera likestilte språk i Noreg. Dette må ogso gjelde i skolen, og dermed ogso i grunnskolelærerutdanningane. Dessutan ligg det fast i Lærarløftet at solid fagkunnskap er ein føremon for gode og profesjonelle lærarar. Å gi fritak frå noko som helst i grunnskolelærerutdanningane, svekkjer tilliten til læraren som profesjonsutøvar.

Fritaksordninga føreset mellom anna at studentane ikkje har hatt prøve i sidemålet sitt frå vidaregåande opplæring. Det kan vera fleire grunnar til det. I staden for å reprodusere skilnader mellom studentgrupper, må utdanningsinstitusjonane tilby opplæringstilbod spesielt retta mot dei studentane som med dagens ordning ville ha rett til fritak frå vurdering. Ulike former for forkurs er vanlege i høgare utdanning. Alle søkarar til grunnskolelærerutdanningane får i dag tilbod om forkurs i matematikk. Ei slik ordning, eller eit kurstilbod parallelt med den ordinære undervisninga, bidrar til å jamne ut dei faglege forskjellane mellom studentane.

Våre innspel

SmiO meiner at grunnskolelærerutdanningane og rammeplanane skal gjenspeile den nasjonalt vedtatte språkpolitikken. Det inneberer at kompetansekravet til nynorsk og bokmål blir likestilt. Ingen lærar skal føle seg ueigna til å undervise i skolen. Alle lærarar er språklærarar.

Studentmållaget i Oslo meiner derfor at:

- språkformidling må vera eit tema i praksisopplæringa, ogso i overgangen mellom barnehage og grunnskole
- norsk skriftleg språkformidling må vera eit eige fag i alle grunnskolelærerutdanningane uansett fagkombinasjon
- det må innførast nasjonale deleksamenar i norsk
- alle lærarar skal kunne undervise på både nynorsk og bokmål. Fritaksordninga må derfor erstattast med alternative kurstilbod.